

LAVDATIO

DOMINI PETER GROSS

Peter Gross este unul dintre cei mai bine cotați specialiști americani în domeniul de graniță între științele comunicării, științele politice, sociologia dezvoltării, studii internaționale, domeniu consacrat tranziției de la regimuri totalitare la democrații, analizei fenomenelor dezvoltării sociale și proceselor de comunicare interculturale și internaționale, evoluțiilor mass-media din țările Europei Centrale și de Est. Cărțile, monografiile și articolele sale vizează fie analiza în profunzime a unor fenomene naționale, fie cercetarea comparativă a evoluțiilor sistemice din regiune, fie construirea unui cadru teoretic general, capabil să explice procesele de transformare politico-socială generate de trecerea de la regimuri dictatoriale la regimuri democratice. Lucrările publicate îl recomandă pe Peter Gross atât ca un analist al mass media, cât și ca un teoretician într-o zonă de graniță între științele comunicării, științele sociale și științele politice.

Profesorul Peter Gross s-a născut la Timișoara în anul 1949, dar, emigrând cu familia încă de la vârsta copilăriei, a studiat și s-a afirmat profesional în SUA. A terminat studiile universitare în jurnalism (Bachelor of Science) la Northern Illinois University în anul 1971 și a obținut masterul în comunicare la The University of Iowa în anul 1977. Titlul de doctor în comunicare a fost obținut în anul 1984 la The University of Iowa, cu teza *The Romanian Press and Its Party-State Relationship*. Teza anunța o direcție de specializare pe care, prin opera ulterioară, profesorul Peter Gross avea să o aprofundeze, devenind în timp unul din numele de referință în bibliografia consacrată comunismului și post-comunismului.

Profesorul Peter Gross și-a început cariera didactică la School of Journalism and Mass Communication, The University of Iowa în anul 1978. După o scurtă trecere

pe la University of the Pacific (Stockton), între 1982-1983, devine, din anul 1983, asociate professor și apoi professor la Department of Journalism, California State University – Chico, unde predă cursuri din sfera jurnalismului și se specializează în comunicare internațională. În anul 2004 obține prin concurs prestigioasa poziție de **Professor and Gaylord Family Endowed Chair**, la Gaylord College of Journalism and Mass Communication, University of Oklahoma, unde susține cursuri de nivel licență, master și doctoral. De asemenea este Head of Journalism Area în cadrul Gaylord College of Journalism and Mass Communication și director al Institute for Research and Training din cadrul aceleiași instituții - un centru de cercetare și pregătire avansată destinat, între altele, formării corespondenților de presă din SUA și străinătate, precum și cercetării materialelor de presă și specificului muncii de teren a acestora. Profesorul Peter Gross a fost guest lecturer la Oxford University (Anglia) și Georgetown University (Washington, DC) și predă cursuri la U.S. Department of State's Foreign Service Institute.

Carierea academică a profesorului Peter Gross nu a rămas ancorată numai în spațiul american. Imediat după căderea comunismului, Peter Gross s-a implicat în procesele de organizare a învățământului jurnalistic din țările post-comuniste; a organizat programe de training pentru jurnaliști (în SUA sau în țările respective), obținând finanțări de care au beneficiat sute de tineri reprezentanți ai profesiei din Albania, Bulgaria, Georgia, Kosovo, Macedonia, Muntenegru, România, Rusia, Serbia. De asemenea a contribuit decisiv la formarea ca instituție de învățământ modernă (prin consiliere academică, pregătirea profesorilor și prin obținerea de sprijin material din partea unor organisme americane IMF, US Information Service, Soros Foundation) la universitatea din orașul său natal, Timișoara, și a sprijinit constant eforturile de profesionalizare ale învățământului de jurnalism de la Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării, Universitatea din București. În plus, în relațiile cu FJSC a sprijinit numeroși tineri absolvenți în obținerea fondurilor pentru înmatricularea în programe de master la California State University.

De-a lungul carierei sale universitare prestigioase Peter Gross a fost câștigătorul a numeroase granturi de cercetare, de organizare a unor programe de consultanță academică sau de training profesional, oferite de instituții de renume precum Fundația Fulbright, Fundația Rockefeller, The German Marshall Fund of the

United States, Journalism Foundation, International Research and Exchanges Board (IREX), U.S. Information Agency, International Media Fund, National Academy of Sciences (NAS); de asemenea a fost cercetator la The Woodrow Wilson International Center for Scholars, etc.

Profesorul Peter Gross este membru în International Communication Association, Association for Education in Journalism and Mass Communication (în care a fost președinte al secțiilor Teaching Standards - International Communication Division, între 2001-2003 și Professional Freedom and Responsibility – International Communication Division, între 1999-2001), American Association for the Advancement of Slavic Studies, South East European Studies Association, European Network for Trans-Integration Research, American-Romanian Academy of Arts and Sciences; de asemenea este membru titular în Registrul Experților al Ministerului Educației și Cercetării din România și membru de onoare în Foreign Press Association, New York.

Cele mai cunoscute lucrări ale lui Peter Gross sunt volumele de sinteză *Entangled Evolutions. Media and Democratization in Eastern Europe*, 2002 (tradusă sub titlul *Mass Media și democrația în Europa de Est*, 2004), *Mass Media in Revolution and National Development: The Romanian Laboratory*, 1996, *Eastern European Journalism. Before, During and After Communism*. (împreună cu Jerome Aumente, Ray Hiebert, Dean Mills), 1999.

În România a publicat următoarele volume: *Gigantul cu picioare de lut. Presa post-comunistă din România* (1999), *Introducere în relațiile publice* (1998) și *Introducere în Jurnalism* (1993).

Numeroase alte contribuții științifice au fost publicate sub forma unor capitole monografice, în număr de 15, în cărți de sinteză realizate de colective științifice. Peter Gross a publicat 32 de articole științifice în reviste de prestigiu precum “Media, Culture and Society”, “Journalism Studies”, “European Journal of Communication”, “Journalism Educator”, “Journal of Democracy”, “Gazette”, “South-East Europe Review”, etc. Totodată a publicat numeroase studii în reviste de specialitate cu o audiență mai largă precum “Columbia Journalism Review”, “Broadcasting Magazine”, “East European Studies Newsletter” (Woodrow Wilson Institute), “Transitions”, etc. De-a lungul bogatei sale cariere științifice a susținut

peste 30 de comunicări la diferite manifestări științifice internaționale, 25 de comunicări la conferințe științifice organizate în SUA și peste 30 de prelegeri și analize pentru organizații precum Ambasada României din SUA, U.S. Department of State Foreign Affairs Training Center (Washington DC), Radio Free Europe, Central European University, Jagiellonian University, Centrul Cultural American (București), Universitatea din București, Universitatea din Timișoara, etc.

Profesorul Peter Gross este frecvent solicitat pentru activități de consultanță de instituții americane precum U.S. Department of State (analize ale peisajului mass media pentru diplomații americani care vor lucra în Europa de Est), InterMedia, Washington D.C. - Global Audience and Market Research Institute, Radio Free Europe/Radio Liberty, The East/Central European Network of Journalism Educators (1994-present), The Freedom Forum, (1992-1995), The International Media Fund (IMF) – o organizație creată la inițiativa Președinției U.S. pentru a sprijini Europa de Est, United States Information Agency/Voice of America (USIA Academic Specialist Program) și altele.

În anul 1998 Peter Gross a primit premiul U.S. Department of State – Secretary's Open Forum Distinguished Public Service Award.

* * *

“Democrațiile au nevoie de un jurnalism precis, bazat pe fapte, pentru că, fără el, procesul decizional este „el însuși falsificat.” Informația este combustibilul discursului public, iar pluralitatea de opinie, exprimată în comentarii și editoriale, dă naștere la dezbateri fierbinți, sănătoase și productive, legate de o societate liberă și de indivizi liberi, care se autoguvernează. Mass media modernă a democrațiilor trebuie, întâi de toate, să ofere informații. Fără o mass media de informare liberă, imparțială, o democrație poate fi cu greu informată și cu greu își poate implementa cultura politică corespunzătoare.”

Acest pasaj din cartea *Mass media și democrația în Europa de Est* oferă cadrul teoretic general în care se plasează analizele și interpretările din opera lui Peter Gross. În descendența marilor teoreticieni ai Iluminismului, Peter Gross accentuează rolul presei, în calitatea sa de cel mai important furnizor de informații, în mecanismele complexe ale deciziei politice de tip democratic. Căderea comunismului și, în paralel cu acest fenomen, prăbușirea mai multor regimuri autoritariste din diferite părți ale

globului, au readus în prim planul dezbaterilor teoretice procesul de construcție a democrațiilor. Opera științifică a profesorului Peter Gross se individualizează, în acest peisaj, prin dimensiunea aplicată și comparativă. Spre deosebire de mulți colegi de investigație Peter Gross are avantajul atât al perspectivei teoretice globale, cât și pe acela al cunoașterii realităților locale. Perspectiva globală se manifestă pe două planuri: întâi pe acela al cadrelor teoretice, în care Peter Gross se plasează la nivelul paradigmatelor înglobante ale teoriei politice și științelor comunicării și apoi pe acela al comparațiilor între mai multe obiecte de cercetare – investigațiile sale vizează numeroase țări post-comuniste. Perspectiva locală se manifestă prin numeroasele cercetări de teren: Peter Gross este un savant poliglot care de ani de zile efectuează stagii de documentare și investigație în țările Europei de Est alese ca temă de analiză.

Cheia de boltă a construcției teoretice a lui Peter Gross este ideea că factorul care explică transformările din regiune nu trebuie căutat la nivelul economic sau politic (instituțional), ci la nivelul cultural, mai exact la nivelul *culturii politice*. Autorul susține că logica schimbărilor post-comuniste a fost determinată de cadrele culturale care au oferit modelele de dezvoltare și că aceste cadre nu trebuie reduse exclusiv la “relicvele” comuniste: mai importante sunt rădăcinile ideologice specifice construcției statului național în secolul XIX.

În acest context problema rolului mass media în procesul tranziției apare într-o lumină nouă. În bibliografia de specialitate se afirmă, adeseori peremptoriu, că mass media este un factor important, dacă nu decisiv, în democratizarea societăților post-comuniste. În acest punct cartea lui Peter Gross ne semnalează o altă răscruce fundamentală: în antiteză cu mulți confrăți autorul susține că presa nu a jucat decât un rol limitat în acest proces și că ea nu a fost cauza, ci mai mult efectul unor transformări. Natura presei și a jurnalismului sunt influențate și modelate de cultura politică (în comun împărtășită de elitele politice, de elitele mass media și de public), fără ca modelele occidentale ale presei democratice să poată fi influente și decisive în configurarea peisajului tranziției.

În egală măsură cercetător de teren și creator de paradigme teoretice, Peter Gross se află în cea mai favorabilă poziție pentru a propune o sinteză a transformărilor post-comuniste, a locului ocupat de mass media în acest proces și o teorie integratoare a “tranziției”. Opera sa, atât în planul cercetării cât și în acela al construcțiilor

academice este străbătută de încrederea în valorile umaniste, de o viziune optimistă privind capacitatea culturilor, a sistemului mass media, de a atinge idealurile democratice și de a contribui la construirea societății civile și la ameliorarea vieții politice.